

BAKURUBASANNI

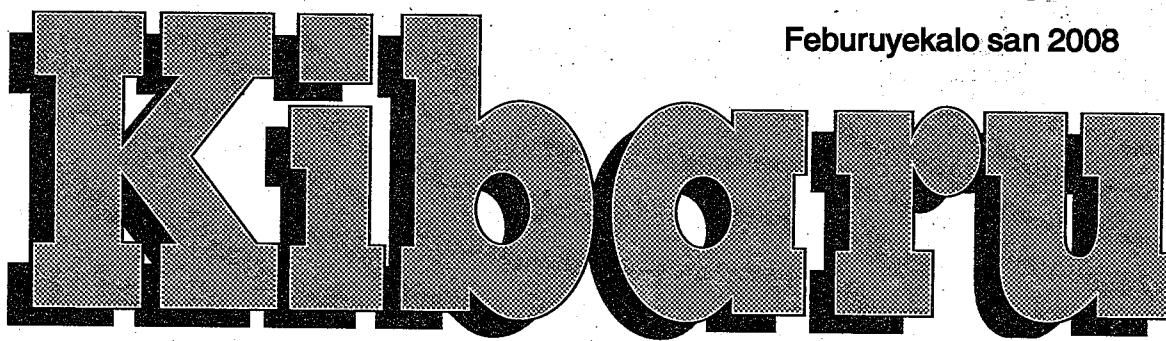
(nimo 12 songs)

Mali kono = Dɔrɔmɛ 300

Afiri kono = Dɔrɔmɛ 600

Jamana wèrè = Dɔrɔmɛ 1000

Feburuyekalo san 2008

Kunnafoniseben bota kalo o kalo. BP: 24 Téléfoni : 221-21-04. Bosola Bamako-Mali. San 36nan boko 433nan A songo : dɔrɔmɛ 15

Kanute jansara ni san 2007 sanuntola ye

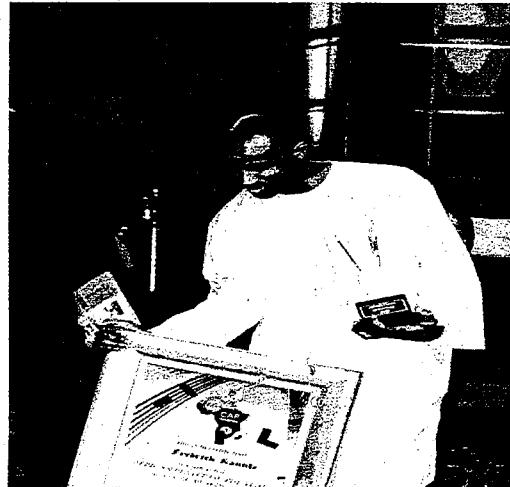
San o san, sugandili be ke ntolatannaw ni njogon ce nanakola, k'ojansa ni Afiri Sanubalon ye. O njananini jaabi dira san 2008 feburuyekalo la Lome, Togo faaba la. A jirala ko Mali ntolatanna Ferederiki Umaru Kanute sugandira ka ke san 2007 ntolatannaw la nana ye Afiri. Sanubalon dira a ma. Nin y'a sine filanan ye Afiri Sanubalon ka di Maliden ma.

Sanubalonko sigisan sen kan san 1970, Salif Keyita Domengo jansara n'a ye. Bi, ale ye Mali sennantolan federason njemogoba ye.

Sugandili tun be ka ke ntolatanna 3 ni njogonc: Ferederiki Umaru Kanute, Mikayeli Esiyen ka bo Gana ani Dije Doroguba ka bo Kodiwari. San 2006 Sanubalon dira Doroguba ma.

Ferederiki Umaru Kanute si be san 37 na ninan. Togomin be Dije Doroguba la ntolatankola, ote dooninye. Mikayeli Esiyen fana, hali n'a dawula te Doroguba ni Kanute ta bo, joyoroba b'a la Gana ntolatankola. Ni Kanute kera Afiri Sanubalon yawubaa y'olu fila nekoro san 2007 konona, Malidenw b'a fo k'a walenumandon. N'a hakili b'a la dije ntolatannaw joyoroda min dira Faransi togola ntolatannaw ko la nowanburukalo temen in, Ferederiki Umaru Kanute tun be joyro 11nan na. Furancé janba tun b'a ni Doroguba ce o la; ale tun be joyro 4nan na. Maliden caman ma se ka jen n'o jaabi in ye. U bee y'a jira k'an be waati min na, ko Kanute ka ni Doroguba ye ntolatanna na.

Bi, tige (jo) dira Malidenw ma. Mogo were si te se ka cincoginco fo nin jaabi la. Sabula san 2007 kono Kanute ni nin jansa in soroli ka kan. An b'o fo a

Ferederiki Umaru kera

seereyaw b'an bolo. Nansarala kupu min be wele UEFA, Kanute kera sababu ye k'o lase a ka ntolatanton ma san 2006 ani san 2007; ka Erøpu kupuba lase a ka ton ma san 2007; wa sanfila in kono, Kanute kera Esipani ntolatanna nana filanan ye bidon na. San o san, a kelen be bi 20 don. Hali san 2007 kopadeli Ereyi, Kanute y'o lase a ka ton ma n'o ye Efuse Sewiyi ye, Esipani.

Erøpu gun kan, k'a ta Doroguba la ka se Samuyeli Eto ma, farafin ntolatanna si ma se ka Kanute ta in

njogonna k'a ka ton ye san fila in kono. O tuma na ni san 2007 Sanubalon ma di Kanute ma, a tun bëna di jonnwere de ma ? Doroguba ni Mikayeli Esiyen koni ko te; kuma te Obi Mikeli ma ka bo Nizeriya.

Ferederiki Umaru Kanute bangera san 1977 setanburukalola Senti-Foyi-Lesi, Faransi jamana na. Ayentolatan kalan Liyon fo ka sekasidondonya damine yen san 1997. A yelemana Wessiti Hamu ntolatanton na san 2000 kono na. O ye Faransi dugu were ye. Ka laban ka bo yen ka taa Totanemu ntolatanton na Angilejamana na ka san fila dafa yen. N'o ye 2003 ni 2005 furancéw ye.

Kanute tilala ka Angilejamana bila ka taa Efuse Sewiyi la Esipani. Malidenya ani faransikaya seben fila be Ferederiki Umaru Kanute la. Faransi togola ntolatanton min be wele «Esipuwari», Kanute ye ntola damadow tan o fe, kasoro ka don Samataségew fe ntolatan na san 2003. O ni bi ce, Kanute ma to ko fadenkene si kan, Mali ni jamana werew ce ntolatanw na.

**Solomani Bobo Tunkara
Dokala Yusufu Jara**

KONOKO	
Djetew ye saryawa la angrekko kan	ne 2
Dononko k'obodéne kasi	ne 2
Dabalw tigra Morianika bollenw sosegimma u danbe la	ne 3
Faransi y'e maba 1789 san (dakur sabaran)	ne 4
Degokakonjits ye waleyaugu ye musow bolo	ne 5
Kalankene n°62 - jiarw te ciw	ne 8
Dukene n°44nan - Musow ka hakew takanañ tutuko la am du. Kono	ne 8
Baarakebali haïke be ka dogoya Afrikikono nka ien te ka oo segen na	ne 9
Misirajaman ye kan 2008 kupon la	ne 10, 11, 12

Depitew ye sariyaw ta angereko kan

Abe fo tubabunogow ma «angere». Sariyaw tara depitew fe alamisadon feburuyekalo tile 7, angereko kan jamana kono.

O sariyaw takun ye angere juman ka don jamana kono minnu te tijeni ke. U ka don jelenya la, u ka laboli ke fana k'u songo berereben. Mali mako be angere toni 175.000 la san kono. O be bensefawari miliyari 53 ma animiliyon 36 san o san. Angerekogeleya be Mali kan kasoro Tilemusi angeredilan izini be yen, nka o jojen don an be don min na i ko bi.

Tijen don angerew nafa ka bon. U be ni kura don dugukolo la, sumanw be ne, bawo an fe yan, cikedugukolo caman segennen don ka da dugukolo korocogokan, jiritigebaw, forokurabow ani jaw. Nk'o n'a ta bee, angerew be se ka tijeni ke n'u ma labaara ka ne ani n'u suguya man ni.

Dononkoró kobolen te kasi

Nansarala donnikelaba min tun be wele Arisitoti, o ye gafe minnu seben ka kon Yesu Kirisa bangeli ne ni san 400 ye, a yera a dow kono ko mogow be dononkoró kobo. O waatiw la, dononkoró kusege yorçin min be megoo semuso ta la kafonogonya senfe, mogow tun be fen do tige o la, k'o yorç jeni ni nege bilen ye. A tun lakodonnen don kabini o tuma, ko dononkoró kogosilen (kobolen) ye fura dumanba ye mogow ka kenyakola. Nka bi, sisé kogosili noggayalen don bagandogotorow fe. U be dononkoró mine k'a kokiliw fosi ka bo a la yorçin kelen.

Bagan kogosili b'a to a ka tolo kosebe; sabula kogosibali tolo ye tokaje ye. A kera laada ye san o san noweli hukumu kono, Eroru gun mogow be dononkorow kogosi ka bila sogotuloba sordi kama. A dundala ka di kosebe. O de y'a ke sogo kanunenba ye nisondiyabaw waati la.

Dononkoró kobo be ke a kalo fila

Angere be se ka ke sababu ye ka sege caya dugukolo la, o mana ke, falenfenw te falen o yoro la bilen. Hali dugujukorajiw be se ka tijen angere fe, bawo posoni ka ca angere dow la ni dow ye. Depitew y'o bee de jate minne ka sariyaw ta, minnu b'a to cikelaw ni jamanadenw be kisi angere juguw tooro ma. Depitew benna a kan fana k'a jini goferenaman fe, Tilemusi angeredilan izini k'a ka baaraw damine; bawo o be ke sababu ye ka caman bo geleyaw la.

Depite bee y'i naniya jira sariya kura talen ninnu kan : depite 120 sonna a ma, 3 ma wote, 1 ko a bee be benale ma. Minisiri Cemogo Sangare tun be kene kan, k'a ka nisondiya jira, k'a na ke ciden ye, ka depitew ka cikan lase jamanakuntigi ma ani goferenaman minisiri tow.

Alayi Lamu
Mahamadu Konta

ka se saba ma. A kokiliw taralen b'a koko la, a kono. U koorilen don i n'a fo sefan cogoya. U bonya n'u dogoya be tali ke sise suguya, a si hake ani san waatiw la.

Dononkoró kobocogo ka ca; nk'a mana ke kobocogo fen o fen ye, a ka ke dononkoró kogoto tuma. O la dumuni be tige a la ka waati ke sanni kobo ce. N'a kobra, janto be k'a la yorç juman na fo k'a keneya. A keneyalen koro kofe, yelema minnu be don a cogoya la a bolen ceyla o y'o no ye. Kokilintanya b'a sebekoro tolo k'a kogeleya, a bije be sebekoro tolo, a tulu (kul) cicogo be saniya, a soyiw te bo kosebe.

Ni dononkoró kobra, a te kasi, a te kele ke, a te girin semuso nofe. Nka dononkoró manà kobo cogo o cogo, a te semuso sawura ta. Semuso kobolen fana b'o cogo la.

An ka nin to an hakili la kosebe: ni kamanmafew te, fen tow mana kobo, olu be ceterusote jogo ta, ani k'a fari da.

Dokala Yusufu Jara

Kunnafoni surunw

N'i b'a fe i somi ka janya :

Kolosimine na, bee b'a fo ko musow somi ka jan. Koa b'in'a fo fen b'u kono min b'u kumanogon gundo walanga u ye. Mogow te fili la o kuma in foli ye. Sababu do de be muso somi janyani na. Ni mogo min be kuma na muso fe, a b'o lamien konuman fo o be tige a kan k'o muso in dalen b'ale la. Muso b'a yere jininka a kono sanni a b'a kumanogon jaabi : N ka son nin ma, walima n kana son nin ma? O tuma na ni cew fana b'a fe u somi ka janya, u k'u yere jininka kosebe u kono sanni u ka don ko la. O b'a to u kana fobali fo walima ka kebali ke. Danniya be mogo kunkolo la; miiri de b'a labo. Ni mogo min ye hakilijagabo matarafa, o somi be janya.

Sugunenperek :

Mogo daw be yen, u bolito, u sogosogoto walima u yeleto be sugune nperek : O sugune dogoya n'a ta bee, ni dabali ma tige a dow dabilali la, u te kotige u yerema ten de. A dow sugune nperekuta be caya ka taa a fe. A ka kanka nefodogotorow ye olu k'u dongo ke a la. O be se ka ke ni furakeli nogo ye, walima opereli yere.

Kunfinya kelleli :

Espajni dugunin do meri toorolen denmisew ka kalanbilajoona na, o ye kunfinya kellefeere do sigi sen kan. N'o ye lakoliden sarali ye. Komini gafelamaraso la, lakoliden min mana leh hake o hake ke gafekalan na yen, o boto be sara. Lere kelen musaka ye sefawari doreme 130 ye.

Meri in y'a jira ko kodonnaw man kan k'u sigi ka kodonbaliw to kodonbaliya dibi la.

Afiriki niyoro be ka dogoya jagoko la :
Afiriki jamanaw ka kakanjago sennasumayara kabini san 1960 waatila. San 2007 seereyasseben min bora Afiriki ka jagoko kan, o y'a jira ko kemesarada la, Afiriki jago tun be ka yiriwa ni 10 ye san o san, san 1960 waatiw la. Nka san 1970 ni 1980 ni 1990 furancew la, a tun be jigin ni 5 ye san o san. San 2000 ni bi ce, a yelennn be ni 7 ye folo.

Dabaliw tige Moritanika bolilenw soseginni na u danbe la

Moritanika mögo 24.000 minnu bë yerekunkalifayoro la Senegali n'a bë san 20 bo bi, zanwuyekalo tile 29, olu ye seginni damine u ka jamana na döönin-döönin. Faama kura minnu bë Moritanikunna sisan, olu bë ka dabaliw tige mögo taalen ninnu soseginni na, ani u seginni u ka baaraw ma. Jekulu min nesinnen bë mögo kalifalenw kunkow jenaboli ma, n'o ye «HCR» ye, o ka wulikajow konona na, a y'a sementiya ko mögo minnu bë yerekunkalifayoro la Senegali, k'u bëe b'a fe ka segin Moritani.

U seginni in bolodalen bë kalo 17 kuntaala kono. Moritani ni Senegalye sigiñogonmaw ye. San 1989, dancekokelé döwulila u ni njogon ce, min juguyara kosebe. Okel labanna siyakokelé la. A kera sababu ye ka Moritanika mögo 60.000 bila u senfe. A fanba ye mögo finmanw ye, u bë minnu jate suraka jow ye. A döw nana Malila, döwfana taara Senegali. Kele in njogyalen, mögo 35.000

seginna Moritani u no na.

Mögo minnu bë yerekunkalifayoro la, a döw ye Enzeniyeriw ye, döw ye lakolikaramögobaw ye. A döw fana ka baara ye sene ni baganmara ye.

Bi tun ma wulikajow bila sen na mögo kalifalen ninnu koseginko la. A mana boloda ka bila waati o waati kan, a tun te sira soro. Nka zanwuyekalo temenen tile 17 san 2005, Moritani faamaw ni Senegali taw, ani «HCR» benna a kan Dakaro.

Walasa soegin kana ke degun kuntaala jan ye mögo kalifalen ninnu bolo, benkan döw tara u tögo la. A jirala ko n'u sera u ka so, minnu ye kalan ke Senegali ka dipulomuw soro, o dipulomuw ka lakodon u bolo. HCR ye baarakeminew, birifiniw, sangew, safunew ani keneyafura minnu di u ma, olu ka to u bolo. Jekulu min fana nesinnen bë dumuniko ma dijne kono n'o ye «PAM» ye, o ye kalo saba dumuni layidu min ta u ye, a ka to o ka kajaniya sirilen waleya. Wele tun bilala jamana janiyanumantigw ma mögo kalifalenw bolomagenni na.

Faransi, Itali ani Lamerikenjamana y'u janiya jira o la kabani.

San 2007 marisikalo la, Sidi Uludu Seki Abudulahi sigito Moritani jamanakuntigya la, a tun ye layidu min ta a b'a la k'o tiime, n'o ye siyakokeléye mögo minnu bila u senfe, olu seginni u danbe la. An bë waati min na, Sidi Uludu Seki Abudulahi föla ka jekulu kerenkerennen sigi a kama kabini zanwuyekalo damine na, min bë wele «ANAIR». Moritani jamanakuntigiso minisiri sekereteri min ye Uludu Wagedu ye, o y'a jira ko jamana ye sefawari miliyari 2 ani miliyon 700 don mögo taalenw koseginni baaraw dafé kabani. A labanna ka fulake do ke Moritani kono minisiri ye. O tögo ye Yali Zakariya. U bë mögo minnu jate surakajow ye, olu dö don. Moritani jamana woroduguyanfanfe, uydugu caman tögo yelema, ka döw fana ci, k'olu mögaw lasigi dugu wërew la, soseginni ani danbesigi hukumu kono.

Mamadu Bineta
Dokala Yusufu Jara

Jagokelaw sigiñoró juguw bë ka Dakaro kono taama gelyea

Konseyesigikalataw jekoro, Senegali faamaw ye jagokela misenninw lawuli ka bo sirabadaw la Dakaro kono. Nk'an bë waati min na, u seginnen b'u sigiñoró koro la. U lawulili kera balawu döye jamana kono, min tijen bonyara kosebe. Fo ka se bi ma, dabali jenjor wëre selen te ka tige folo, min b'a to sirabadaw bë bila jagokela misenninw fe.

Jagokelabaw sigilen bë yoroni kelen, u b'u ka wusuruw sara; yaalayaalakelaw bë jago könne na sigiñoró könne fana na. Sorobanagami fölo kelen jamanakuntigi Abudulayi Wadi tun ye lafaamuyalilaje min ke, ka nafolobatigw hakililatige k'a na baarabaw ke Senegali kono, a tun ye jagokela misenninw lawulili janiya siri o senfe. San 2007 kuncé waati seliba jekoro, a y'a waleya. A kololo jugu ma bo fosi were fe kasaara yere k'o : mögo murutilenw ye foroba cakeda caman tije, ka mangasaw ni bankiw ci, ani ka möbilli caman jeni.

Mögo 200 njogonna minna u la o senfe polisiw fe.

Sisan, faamaw ni jagokela misenninw be jini ka njogon faamuya. Sugucaman bëna laben, lafinébëdonwfë dugubolón döw bë kerenkeren sannifeere keyoroko kama, mögo mine min bë sen na o ka dabiila.

Alaban Dakaromériye sëben bo, min bë jagokela misenninw yamaruya u k'u sigi sirabadaw la. Dakaro goferenéri, a perefe an'a polisiw njemogó bëe taara murutili in gongon fe. Sabula jamanakuntigi y'u bëe bo u jyorow la.

Desanburukalo damine na, minisiryeléma min kéra, ofana taara ni hadamadenya sabatili minisiri ye. Hadamadenya sabatili minisirisoso tun sigira sen kan san 2004, a datugura pewu. Mögo bëe b'i yere bolo sisan ka Dakaro kono sigili sabati i yere sago la. Lajew kóni kera Senluwi ni Dakaro, saniya sabatili, namanw ladoncogo, ani fuloriw ni gazow bë ke kene minnu kan, olu labencogo la. Nk'a kokelen bë dönnin don goman ye. Jagokela misenninw tun bë siga k'u sigi yoro minnu na folo, sisan o bëe falen bë jama na. Sorobanagami dan don Dakaro kono. A jirala k'a bëna ke nafolobatigw dan bë ye Senegali ma. San o san sefawari miliyari 10 ka kan ka taa a kow dafé. Jagokela misennin minnu sigilen bë nbedaw kan, a fanba ye denmisénw ye, sagolabaara ntanya ye minnu don da-n-dafé-jago la. N'i ye Dakaro denmisénw kemesarada, 60 bë sirabadalafeerew la. Bankimunjali ka jatemine döy'a jira ko k'a damine san 1995 la ka se 2004 ma, kemesarada mögo 97 y'u firi jago kan Senegali kono.

Jegani Sari / Dokala Yusufu Jara

Faransi yelemba, 1789 san (dakun sabanan)

Dakun sabanan in be boli yelemba ~~kokunw~~ kan, a kolo, Faransijamana kono ani dijne fan were.

I - Faransijamana kono :

Yelema fanga bonyara, kosebe Faransi, mogoko nasiraw la ani politikikow.

Jamanadenw tun sigilen be ka ke kulu saba min ye folo, (Diinejemogow, mogobasiw, ani fasojama) o cira poké;

- Diinejemogow ka sorofenw bosisira u la k'u ke faso ta ye, k'u tege lankolon bila, k'u ka baara dan Alako ma.

- Mogobasiw ka sorofenw fana bosisira u la. Minnu bolila, olu taw feerela. Sariya minnu tun b'u lakana, olu binna.

- Cikelaw tun be baara fu minnu ke diinejemogow ni mogobasiw ye, o dabilala; U te saalen sara bilen kuma te lenpo ma. U la waritigiw kera u dama dugukolotigiw ye.

- Burizuwaw (n'oluyefama gansanw ye), olu ye fanga ta, ka nafolo soro. Yelemba in diyara olula ka teme bee kan.

- Bololabaarakelaw fana ye ~~finsabdaninw~~ soro, k'u lakana, k'u kisi ni suguya dow ma.

Politiki, mara ani mogoko yelelaw :

- Masaya binna poké, ka fanga kura sigi, k'a bolofara caya. Wote kera fanga sigibolo ye. Sariyaw y'a jira ko bee lajeleenye kelen ye sariya nekoro, fisamanciya banna. Kalan kunsfolw kera foroba ye, k'a keli ke diyagoya

ye; a be ke fu fana; k'a ni diine bolo bo nogon bolo.

- Faransi kera marabolo 83 ye, desantaralisason sababuya la.

Kelenya sinsinni jamana kono :

Yelemba kew, a baaraw n'a wulikajow kera sababu ye Faransikanw kala nogon na, ka ben ko la, ka ben fo la, k'u bolo di nogon ma, ka ke fasojama kelen ye. Fasokanu donna jamanadenw dusukun na, fo k'a ke i n'a fo a dama diine.

Faransi bee benna a kan, ka baara ke ni kan kelen ye : tubabukan. Ubenna jenjen kelen fana kan, n'o ye darapo ye : bulaman, jeman, bilenman anika ben fasa kelen kan, k'o ke jamana fasa ye.

Yelemba kolo, diné kono :

Kabini Faransijamana yelemba in kera, fasojamana camanye wulikajow ke Erropujamanaw kono walasa ka masaya bin. u ka jamana kono. Dijne fan werew fe, mogo caman y'a faamuya ko ni jama murutira, a be se ka fanga bin, halin'oy'a sofo fanga in kolo ka girin.

Belizekikaw y'u ka masakeya kecogo yelema ka fanga fitinin di masake ma ani diinejemogow. Yelemba nana ni jonya dabilali ye san 1794 feburuyekalo tile 4. Farafinwyefanga ta Hayiti, ka bo Faransi ka jonya la, k'a sababu ke Tusen Luweritiri ye. Esipanolikajamana maralencaman murutira ka yelembaw boloda, Ameriki woroduguyanfan na.

Kunnafooni surunw

Kilo 250 bora ce belebeleba do girinya la : An delila k'a fo kibaru kono ko dijne kono mogo belebeleba be bo Mekisiki jamana na. K'a togo ye Manuyeli Uribe ye. Manuyeli Uribe ye dumunikecogo do damine kabini san 2006 la; an be san 2008 damine na, o kelen be sababu ye ka kilo 250 jigin ka bo a girinya la. Sisan a be kilo 340 na. Ce in si hake be san 41 na, a kundama ye metere 1 ani santimetere 94 ye. A ye bonyakojuguya damine kabini san 1992. A te se ka taama bilen. Dumuni kecogo an'a be farikolonenaje min k'a sidilan kan, olu de nana n'a fari lacili ye. A ba n'a maninemuso fila be to k'a kolo; n'o te, a yere te se ka fosi k'a yere ye.

Kabini Manuyeli Uribe si san 22, a girinya tun be kilo 130 la. O y'a soro a be baara la Lamerikenjamana na. Dijne kono, jamana minnu mogo belebeleba ka ca, Mekisiki b'o joyoro filanan na Lamerikenjamana kofe.

Kunnafooni surunw

Hadamaden kelen be pano soleri ye : Ameriki gun kejekayanfan dönnikelabaw jelen be ka fen do dilan, min be siri mogo kumbere la ka yaala. Mogotaamato kumbere be kurukatilen min ke, o funteni b'o fen lafa kuran na. O fana be telefoni sarase.

Nin be mogo dabali ban. Sanni i k'i ka telefoni soori kuran na, i be Lamerikenw ka fen dilannen in siri i kumbere la, k'i ka telefoni juru soori o la, ka taama n'a ye. I ka telefoni be fa tewu kasoro i ma se kurantigima. Dönnikelaba ninnu ka fen dilannen in girinya be kilo kelen na folo. Nininiw be sen na, u sago don ka do dilan, telefoni yere be girinya ni min ye.

Dinewulitaama te de ! n'i ye fen in siri i kumbere la ka bo ka sanga kelentaama (miniti 1) ke n'a ye, i ben'a foni ka telefoni soori a la. Sanga 10 kono a b'o fa tewu.

Dorogu eroyini kilo 1.363 soro do bolo : Nin nogonna dorogu hake tun ma deli ka mine mogo bolo folo. Afirikitidisidi polisiso min b'u ni Zimbawe dance la, o polisiw ye nin dorogu camanba in mine mobililitagi do la san 2008 feburuyekalo tile 19. A bo Zimbawe ka don Afirikitidisidi. Eroyini in kilo 1.363 kiiminen be se sefawari miliyari 50 ma. U tun lasagonnen be kilomugannikontonbora 47 kono.

Muso ka laadaye nekoro : Laada mana surunya muso la, ko saba be kolo a la : A sinw be ton, a kono be funun, hakilinagami b'a soro. Nka laadaye nekoro ninnu te cogoya kelen ye muso bee la. U ka jugu muso do ma ka teme do kan. Muso dow yere ta te laadaye nekoro ye, u be se ka na olu la u ka laada yere konona na.

Ko werew be se ka kolo musow la min te saba folen ninnu ye; u dow senw be girinya u koro, kunkolodimi misenw be caya, dow ta ye kumnabi ye, dow ka dumuni kelenw te yelema joona, dow fana ka kongominne ka teli.

Nóni

Nóni ye bana yelema ye mögöw ni nögön cë; nk'a te den miné kasörö o ma kalo 5 hake soro. Sinji be den tanga nóni ma o waati kónona na.

Ni
nóni bora mögo min na siñe kelen, a te segin o ma tuguni.

Nónin taamasiyenw:

Taabolo naani be nóni na farikolo la.

Bana donwaati: O te dón kosebe; nka tamasiyen dów b'a jira, i n'a fo dumunikebaliya.

Bana juguyatuma: O kuntaala b'a ta tile 2 ka se tile 4 ma. Farikolo be kalaya ka bo degere 35 la ka se 40 ma. Nónito be sogosogo, new be bilen ka ji suuru, a nunji fana te jo. O waati in tilesaba folo la, tomi jeman dów be falen banabaato dafurukuw kónona na. Tomi ninnu kolosira dögötörö folo min fe nóniko la, o togo tun ye Kopiliki. O de la u be wele Kopiliki ka tomiw. Nóni mögöwerelasörö ka teli a juguyatuma de la.

Kurukuruw falenwaati: O fana ye farigan waati do ye. Tomiw be falen tulokorolanw, nedanani fari fan.

werew fe. Ni yelema were ma don bana taabolo la, kurukuru ninnu be ci ka ban tile 8 kóno. Nka hali o la, o b'a soro bana in be se ka yelema mögo were la sanni u cilén ka tile 3 fo tile 4 dafa.

Bana fiñebowaati: Kopiliki ka tomiw be ja, k'u no jemanw to dafuruku kónona na. O ye nóni fiñe bölen ye hali n'o y'a soro dadigilen don banabaato la.

Nónin furakeli:

Walasa ka nónin künben, denw bolo ka kan ka ci kabini u san fölo la. Nónitow be mabo mögo kenemanw na. Sabula a daji ni fiñe b'a ka bana yelema mögo were la. Ji ni dumuni nafamaw ka di a ma walasa a kana fasa ka damateme. Banabaato new, a nun an'a tulow be lasaniya ni fura ye olu kana kasaara werew lase a ma. Tulodimi ni nedimi ka teli ka mögo fiyen. Ni nóni ma furaké ka ne, a be son ka fiñe bila mögo fogonfogo la. Furakeli kofe, n'an y'a kolosi ko sogosogo ni ninakilili geleya be mögo min na, an ka taa a jira dögötörö la joona.

Tile kóno, sanga kelen o kelen, kuna be mögo kelen miné

Hadamadenw ka banaw suguya ka ca. Dine bana jugubaw do ye kuna ye. Don kelen min kerenkerennen don dije kóno ka ke kunatow ka don ye, osine 55nan, tubabuw ka fondasón Arawuli Foleroy'a sementiya kosanga kelen o kelen, kuna be mögo kelen miné dije kóno. O fondasón in sababu la, caman bora kunatobana hake la Mali kóno.

Kuna banakisé mana don farikolo la, a be se ka meen kasörö a bana ma wuli mögo fe. A kuntaala b'a ta san tan na ka se san 20 ma. A yelemani man telin mögöw ni nögön cë. Nka kunabanabaato be se k'a ka banakisé yelema mögo were fe a ninakilifi fe. Kemesarada la mögo hake min be dorogo kunabanabaato la, a ka bana be se ka yelema hake min fe, o te tan bo.

Banakónona na, kunataamasiyenw be poyi-poyi farikolo nefe.

Kannabaganin

Kannabaganin ni dów b'a wele kannabalannin, o ye bana yelema ye. Denmisennin minnu b'a ta kalo 3 la ka se san 6 ma, a ka teli ka fagali k'olu la. Kannabaganin farigan ka jugu kosebe. Mögo kankónona b'a dimi fo a be dese ka dumuni ke. N'o kera kuru finmanw be falen naalow, kankónona, nunkónona ani kanfasaba kan.

Kannabaganin sababu. Dögötörö folo min ye kannabaganin banakisé bo fari la, o kera Loyeféri ye. O de koson banakisé in be wele Loyeféri ka banakisé.

Kannabaganin furakeli :

Kannabaganin bolocifura ye Detekki ye. Sörömu fana be kannabaganin na. Dögötörösow la, dögötöröw b'o don kannabaganintow la.

Dogokakónotijé ye waleya jugu ye musow bolo

Dijé kóno, san o san muso miliyon 80 be gerekjige soro kasörö u sago tun t'o ye. U la, miliyon 45 b'u kóno tije dogo la. N'i ye dogokakónotijé kemesarada, «OMS» y'a jira a ka san 2004 jateminesében kóno, ko san o san dogokakónotijena 68.000 be fatu dije kóno. U nefobaliya de b'a to mögo caman te bo u kasaara kalama. Musokónoma hake min be fatu san o san dije kóno, kemesarada la 13 ye dogokakónotijé no ye. A muso fatuta tilance be ke Azi gun kan.

OMS ka fo la, dogokakónotijé ye min te ke mögo faamuyalenbaw fe yoro sanimanbaw la, a furaw n'a minenw dafalen te yoro minnu na. Afiriki kóno, kemesarada la muso misennin 25 be dogokakónotijé ke. A jirala k'olu caman be gerekjige soro binkanniw senfe. U ma deli kónobarata la, u farikolo fana ka fegen.

Dogokakónotijé be mögo faga. -N'a ma min faga a be fiñe bila o ka kénéya la fura te min na.

A caman be ke dabaato ye fen juguw dunni walima fen dów diyagoya donni fe musoya la, ka kóno tije. Muso dów yere te den were soro bilen gerekjige do tijekó jugu kofe. Nin waleya jugu in de ka ca faantanjamanaw na.

Féeré jónjónw matarafalen don setigijamanaw na bange kolosili kama. Nka hali o la, Eröpu gun koronyanfan fe, san o san, muso ba keme naani be dogokakónotijé ke. Wa kemerada la, a be ke sababu ye ka geleya lase muso 8 fo 16 ma dogokakónotijé kofe.

Ani Dagere Dokala Yusufu Jara

Mananin dunni be bana jugu lase baganw ma

Jamana nəməgəw k'a laje, ka fura jini mananinko la.
Mananin b'a la ka tijen'i min don jamana kono bi, o be jini ka taa ka jamanadenw bolo dan. A kelen be sababu jugu ye sənekəduguw ni dugubaw bee ma.

Jeya te se ka sabati n'an ma mananin kélé fô. Mananin kelen bë ka jamana fan bëe nôgo. Hali farafinnôgo sôrô man di bilen k'a sababu ke mananinko ye. Naman bëe bë toli fo maananin.

Bagan caman fana bē ka sa
mananin dunnī fē. Ni dumuni wērē
te baganw bolo, diyagoya la u bē
manaw nimi. An ka misiw bē mana
ninnu dun. O bē bana caman lase u
ma, mögo te bana minnu sidon. I
bē fura suguya bee laje o bagan

Jakarita be nini ka jamana denmisentanya

An ka jamana na, mögö caman bë jakarita wele ko «jatigemotonin». Ni faamaw ma dabali tige a kasaara la, a bë jini ka denbaya caman denntanya. A tinëni bë ka bonya fo ka dama temé.

N'iye Sotaramaw ni Yamahaw anijakaritaw ka kasaaraw da n̄ogon koro, i b'a ye ko jakaritaw ka kasaara hake ka ca tile kono n'olu tow ta ye. K'a ta moto jakaritako damine na ka na se sisan ma, jatigemotonin be mogo hake min faga an'a be hake min jogin, dan t'o la.

O tuma ne b'a nini faamaw fe, u be k'u wasa don sotaramako la cogo min na, u k'u jilaja jatigemotonin fana kasaarara la ten. Jakaritatigi te mobilitigi to, a te mototiki wëre to; kumá te sennamögow ma. Tuma döwla, ne be nyere nininka; yali jakarita söröli be hakilila jugu de don mögo kono wa? N'o te, mögo be se k'a tugu cogo di ka moto boli ka yelen i mögojögönwakan ?

Ne b'a nini jatigemotonin bolibaaw fe, u ka hakili soro. Ko n'i be mogo wero
fana-be. Sariya de be moto bolicogo la.

Yaya Mariko ka bɔ Senu Bamako

San saba koɔrijuru ye negeñ sɔcs nɔgɔñses cɔs senekela dɔw la

An be waati min na, da be senekelaw ye, nka sunogo t'u ye. Sabula koɔrijuru wulilen b'a caman na. N'i ye Kókuna koɔrisenena kuuru tila kulu naani ye, i b'a sɔrɔ koɔrijuru te kulu kelen dɔrɔn de la. Nin ye geleya 3 faralen ye nɔgɔn kan senekelaw la. N'o ye san 2005, 2006 ani 2007 koɔrijuruw ye. Jatemine na, koɔrisene be nini ka ke sanjikɔrwɔsi ye. N'a fɔra ko san 3 juru be senekela kan na, yanni o be sara-ka ban, here t'a ye. Ne b'a nini goferenaman fe, a ka senekelaw deme k'u ka geleyaw furake. N'o te ni senekela y'a ka senekemisiw feere ka juru sara kaban, o-ye sonsorontaa, sonsoron nana ye.

Ne ka foli kerenkerennen be Mali senekela bee ye. U ni cesiri, u ni segen. U be fo u ka muju ni sabali la. O temenen kofe, ne ka foli be ntolatanna Kadew ye u ka kupu tali la ntendendon desanburukalo tile 10 san 2007. U ye Maliden bee kunnawolo. Ala ka san 2008 Kani don Samatasiegew gerejige la. N b'a nini Maliden ceman ni musoman fe, an ka je ka dugawu ke, Ala ka Kupu in tali nogoya an ka ntolatannaw ye; sabula mogos i te dugawu mine da kelen don.

**Alasani Tarawele ka bɔ Kokuna,
Kapolondugu komini na Sikaso**

Sinji nafa ka bon

B alocogo joyoro ka bon kosebe den ka kenya n'a lamocogo numan na. Den mana bange, a ka bila a ba sin na, a k'o min. O de noggon te. Bawo sinji be den ka jiko ani dumuniko mago bee ne, fo ka den se kalo 6 ma.

Sinji sariyalen don a soré ka di sabula a dama ka kan mogo bee ye; faamako ni faantanko t'a la. Sinji yelema ka di, dumuni dafalen don.

Sinji be denbana dow kunben; i n'a fo dun (kanseri) min be farikolo yoro dow min (denso, sinw ani fanso). Sinji be den n'a ba tin don noggon na, ka bangew mabo tuma dow la fo ka den se kalo 6 ma. Sinji te fen santa ye; a be soré tuma bee la ni ba ka kene ani ni tooroya wére t'a kan. O de koson den sinnabaloli nafa ka bon n'a biberonnabaloli ye.

Ne be min nini n balimamusow fe, u k'u denw balo sinji la; o de noggon te

Madamu Bari Juma Ture
balikukalankaramogo don
Sanankorobugu, Muntugula
komini na Kati.

Poyi : Noggondemé

Noggondemé ye dijé taalan ye.

Kabini Ala ye dijé da don min na,

A ye deme fana da o don.

Setigiw ka sentanw deme,

Setigiw ka noggon deme,

Sentanw ka noggon deme.

Dudenw ka noggon deme n'a ma ke ni noggon lamaloya ye,

Dugudenw ka noggon deme n'a ma ke ni noggon leebu ye.

Noggondemé nafa ka bon sigida la.

A b'an ka geleyaw wuli ka bo an dala,

K'an sekow ke ka fanga soré.

Bimogow ye demeni ke yerejira ani demetawoyiba ye.

O be balimaya tine, ka siginogonya negebo.

An ka noggon deme an seko damajira la.

Isa Jalo ka bo Kodugu,
Dugabugu komini na Kati

Kasaaro komini koorijuruko geleyara

Kooriko kelen b'e geleyaba ye bi Mali kono. Soribugu ye dugu ye, min be koori sebekoro sen. An ka koori feerekofoloni filanabe kera kaban.

Nk'an ma doreme soré a sanbaaw la folo. K'a sababu ke ko juru be koorisenena caman na ninan kokura. Kasoro a tun fóra an ye Kita mara la yan.

Ko koorisenena do ka koorisongo te

Yakuba Kulubali

ke ka doweré ka juru sara ninan. O kuma fóra kasoro koori ma pese folo. Sanni bannen, u labanna k'ucé ka bo an koro. Koorisenenaw ni sannikelaw b'a mankan de la sisani; kerenkerennenyala Kasaaro komini koorisenenaw ka kélé ka jugu bi kosebe. Ni faamaw ma wuli k'uj'a ko noggoyali la, a be nini ka taa ka mogotow bolo dan. Mogot caman be k'a sigi k'an file noggon nak'olu sedonko te nin ye.

Kélé man ni; a laban ye yorozi ye.

An ka zana do b'a fo, ko «ko do ye Hamadi jalaki ye, nk'o t'a ka wére wulikun bo».

Yakuba Kulubali ka bo Soribugu,
Kasaaro komini na Kita

San 2007 kooriko ma ke sahaba ye

Dugabugu komini na, koori si ma ne k'a sababu ke sanjidesse ye. Ni kunnadiya ma ke, e ko san nata koorisenena tenu dögoya?

San 2007 samiyé ma damine joona, sanji fana konna ka tige. O dama te; n'i y'a laje, mogot caman b'a fe ka koorisenne dabila k'a sababu ke koori songo dögoyali ye. Do bora koori songo la, nka fen ma bo koorinogo ta la. Fen ma bo bagaji fana ta la. O waleya de b'a la ka koorisenne negebo koorisenenaw na. Wosoko ni tigako nafa de ka bon u ma sisan ka teme kooriko kan.

Nenawolomali kooriko la, o farala geleya kan. A ka ca a la, koori suguya folo be soré dugu min na sisan, o man ca. A bee be ke suguya filanan ni sabanan ye. Soré dun t'olu si la. O bee la n'a fóra ko koorijuru be tige juruma ni juruntan bee kun, o ye mogot caman saliyakunba do fana ye koorisenne na. Misali la, Anw ka dugu n'o ye Kodugu ye, o tun b'a laminidugu caman ne koorisenne na. Nka bi, koorisenena te teme mogot fila walima saba kan. N'o te, Kodugu koori tun te jigin toni 10 jukoro san si la. Kooritamobilis (sebanaaden) tun be siye fila fo siye saba ke Kodugu koori tali la.

Isa Jalo ka bo Badalabugu, Bamako

Senekelaw ka haké ka di u ma

Afóra ko mogot bee be se k'a ka haké wini. Kélosiliw la, o hahew ninini be ni ka ke kun fan kelen dili ye. Bawo k'a damine jagokela la ka n'a bila haké ninina tow la, a fen o fen mana wuli a ka haké ninini na, son be k'o ma. Nka, ni senekelaw wulila u ka haké nofe, son te k'o ma. Cikélaw ka haké do ye noggoko ye. Sanga ni waati bee la senekelaw be kule la ko do ka bo noggon, bagaji, binfagalani ani senekefen werew songo la. Son te ke o ma tuma si la. Nka do dun be to ka bo koori songo la. Bee b'a don ko ciké ka gelén ni baara caman ye. Geleya min be cikélaw kan, o dogolen te mogot si la Mali kono. Kabini senekela mana sumansi bila dugu la kakan, o y'a ka hamidaminen ye. A be hamia ka senekela ni baara caman ye. O bee la a ka koori mana ta, o warite soronogoya la. Faamaw mana kuma damine tele ni arajowla, u b'a fodunkafa sabatili; yala dunkafa be se ka sabati ka senekelaw to nin dingé dun kono wa? Ni baarakela ni haké ka kan Mali kono, a folo ye senekela ye.

Yaya Mariko ka bo Senu Bamako

Kalankene n° 62 : jolanw necciw

Masalabolo : Balikukalan

Balikukalan ye ne soro dugu kono. Nsana do ko : N'i ye muso kelen kalan, i ye du kelen kalan. Jekabaara sinsinna dugu kono : forobanako, forobaforo, safunedilan, galadon, dendumunidilan ani jatemineseben minecogo. Kalan joyoro ka bon soro yiriwali la; dugumogo bee benna o kan. karamogo y'i sinsin kalansen damado kan (kalanje, sebenni, jate, ani yiriwalikalan) . Munna dugu bee ma don kalan in na. ? Aa! O tun na ke koba ye sa !

Dugutigi ni Nci sigira ka kuma kalanko in kan :

- **Nci** : Dugu bee te se ka don kalanso kelen kono.

- **Dugutigi** : N'o don, an be kalanso caman jo.

Kəbsiliw : A'ye masalabolo in kalan kosebe.

Jolan caman be nin masalabolow kono; tomi, nkori, tomi ni nkori, tomi fila, tiiridalen, ninikalitomi, kabalitomi, konkoliw, kalaninw. U be sebenni jeya, ka kalanje nogoya.

I - **Tomi** : (•) tomi joli be masalabolo in kono ? Tomi be sigi kumasen laban na. Kumases be damine ni signiden kunba ye ka laban ni tomi ye.

Misali : Balikukalan ye ne soro dugu

kono.

II - **Nkori** : (.) A be ye kumasen kono na. N'i sera a ma, i b'i lafne doonin nka kan te jigin. Nkori b'a to dañew ni hakililawte nagami nogon na kumasen kono.

Misali folo : (...) forobanako, forobaforo, safunedilan, galadon...

Misali filan : N'o don, an be kalansow jo.

III - **Tomi ni nkori** (;) a be ye kumasen kono, a b'a jira ko kumasen ma ban. N'i sera a ma, i b'i kan jigin k'i lafne. A be ye kumasen min kono i b'a soro hakilila dafalen fila walima caman b'o kono. Tomi ni nkori be sigi o hakilila dafalen ninnu de ni nogon ce.

Misali : Kalan be soro yiriwa; dugumogo bee benna o kan.

IV - **Tomifila** (:) Tomifila kofe, teremeni be ke, walima ka do ka kuma lase, walima ka kunnafoni jenjen do di.

Misaliw :

1 - **Kunnafoni jenjen do laseli** : «Nsana do ko : «N'i ye muso kelen kalan, i ye du kelen kalan.»

2 - **Teremeni** : jekabaara sinsinna dugu kono : forobanako, forobaforo, safunedilan, galadon...

3 - **Ka do ka kuma lase** : Dugutigi ko : «N'o don, an be kalanso caman jo.»

V - **Tiiri dalen** (-) : a b'a jira ko

kumanogonya damine na. A be kumanogonw danfara.

Misaliw :

- **Nci** : Dugu bee te se ka don kalanso kelen kono.

- **Dugutigi** : N'o don, an be kalanso caman jo.

VI - **Ninikalitomi** (?) : ale be sigi kumasen laban na k'a jira ko ninikalidom.

Misali : Munna dugu bee ma don kalan in na ?

VII - **Kabalitomi** : (!) : ale be sigi kumasen laban na walima kabalidans laban na ka nison jira (nisondiya, nisongoya, siran, jore, ban, son...)

Misali : Aa! O tun na ke koba ye sa!

VIII - **Konkoliw** : (« «) ale be bila kumasen damine n'a laban na k'a jira ko do ka kuma folen don walima do ka hakilila dantigelen don.

Misali : Nsana ko : «N'i ye muso kelen kalan, i ye dugu kelen kalan».

IX - **Kalaninw** : () : a be kuma sebenni kunnafoni pereperelatige a kalanbagaye, k'a korojeya. Kalanin folo be ke kunnafoni damine na, filan be ke a laban na.

Misali : karamogo y'i sinsin kalansen damado kan (kalanje, sebenni, jate, ani yiriwalikalan).

Mahamadu Konta

Dukene n° 44nan:

Dijne musow ka hakew lakanani furuko la ani du kono

Dijne kono, an'an ka jamanaw kono, sariya caman talen don ka musow ka hakew lakan. Alasira kan, kerecendiine ni silamediine ani diine werew, olu be fana ye sariyaw ta ani benkanw, ka jesin musow ma, ka da ujoyorobonya kan, du kono, kin kono, kafo kono, ani jamana kono. Nka an fe Mali la yan, muso caman ni ce caman t'o sariya ninnu kalama, kuma be k'u don. Geleya wer be yen : muso minnu be sariya ninnu kalama, geleyaba do be olu fana kan. Ut'a don sariya talenw diine sira kan ani tubabusariyaw sira

kan, olu n'an ka laadaw, danbew ani an ka «taabolow sariyaw be nogon ta cogo min na. O de kama, sariya caman talen don dijne kono, u nafa ka bonmusow kan, nka ut'e se ka waleya an ka jamana kono, hali n'o y'a soro fanga y'u bolili yamaruya. Kibaru ben'a laje, Dukene kono, k'o sariya ninnu doñ neñ, k'u n'an ka laadaw sanga walasa faamuyali ka nogoya, bee lajelen k'a taasira don. An b'an yere deme ni gafe minye, oye Musow ka josariyaw tiimenisben ye. A labenna APDF fe.

Dijne jamana yere mahoronyalenw

ka tonba ka benkanseben ka jesin fisamanciya keleli ma musow kunkan:

O benkan in sariyasen 16nan y'a jira ko dijne jamanaw benna a kan muso ni ce dama ka kene furuko la ani du kunkanko bee lajelen na.

- Muso be don furu la a yere ma kasoro a ma diyagoya ;

- A be sigi a diyanyecce kun ;
- A ni ce damakejnen don bangebaaya la: denwhaké sugandili, bangew ce janyali, denw ladamuni, u ka kalanko ni keneyako ani du musakaw tali.

A to be ne 9nan na

Le 8nan to

Ninsariyaw'n'ankalaaadaw te nōgōn ta ten, nka an ka kan ka feerew tige walasa u n'an taw ka bērebēn nōgōn ma kasōrō danbew ma tīne, bawo Mali y'a bolonō bila bēnkansēben in na kaban.

- An fē yan, muso ka don furu la a yēre sago la, o ka gelen. Faw de bē ben furuko la k'a lase musow ma, olu b'a to nēnabō, faw ka yamaruya kōnō.

Baarakebali hake bē ka dōgōya Afiriki kōnō, nka fēn tē ka bō sēgen na

Jekulu min nēsinnen bē baarakelaw kunkow nēnabōlī ma dijē kōnō n'o ye «BIT» ye, o y'a jira a ka san baara kelenw dantigelisēben kōnō, ko Afiriki Sahara woroduguyanfan fē, mōgo caman bē baara sarantan kan ka kē; ko dōw fana sara ka dōgō. A k'o ye o tigilamogōw ka faantanya kun ye. Sōrōkesiraw ka ca jamanaw kōnō, nk'o nafasorōsira ninnu yiriwalen, tē. BIT ka fō la, mōgo caman bolo donna baara la dijē kōnō k'a sababu kē nētaa dabali tigelenw ye. I kana a file ko sōrō bē ka yiriwa ka taa a fē dōonin-dōonin; nk'o joyorōba yelen tē baarakogeleya nogoyali la Afiriki kōnō. San tan in kōnō mōgo hake min bē baaranini na, a caman ma baara sōrō fōlō. Minnu gērējige diyara baara sōrōla, olu tilalen kulu naani ye, kelen dōrōn de bē saralabaara numan na.

Afiriki Sahara woroduguyanfan fē, BIT y'a jira ko mōgo caman ta ye n yēre bē dō la dama ye. N'o tē, olu bē baara min na, o tē se k'u ka sēgen nogoya. Baarantan ka ca yōrō o yōrō la, baarakelaw ka dōkē nafa tē ye. A yēre caman ta ye bololamineyōrōw ye, sara jōnjōn nafama t'u la. Kēmesarada la baarakela 72 b'o dabolo jugu kan Afiriki Sahara woroduguyanfan fē. Hali Sara jōnjōn sigilen bē baarakela minnu ye kalo la, olu fana kalosara joyorō t'u ka geleyaw la.

BIT ka kolbsili bōra a kan san 2007 kōnō, ko k'a damine san 1991 la ka se ninan ma, kēmesarada la baarakela 85 sara tē temē sefawari dōrōme 200 kan tile kōnō. Mōgo fana t'olu la min tē mōgo fila wērē balo ka fara a yēre kan. O mōgo suguyaw de bē wele ko baarakela sēgenbaatōw. U ka ca Afiriki Sahara woroduguyanfan fē cogo min na, u bē dijē fan wērēw fē ten. Afiriki kejekayanfan fē n'o ye Afiriki farajela ye, baarakela minnu sara tē temē 200 kan tile kōnō, kēmesarada la o ye 42 ye. U bē jate baarakela sēgenbaatōw fē.

Baarakela sēgenbaatōw b'o dabolo min kan, jigitatigeko tē; sabula dō b'a la ka fara u saraw kan dōonin-dōonin. A senna kōnō ka suma. BIT y'a jira ko

Nka yēlema bē ka don furuko la bi dōonin-dōonin, bangebaa caman ye diyagoya-furu bila sango dugubaw kōnō. Ce ni muso bē ben fōlō ka nōgōn kanu, ka furuko boloda, ka sōrō k'a bonya da faw ni baw kōrō, olu bē laadaw latilen. An b'o tile dela bi. Nka halibi, du dōw kōnō, den da tē don a ka furuko la, o ka kan ka dabila.

O kōfē, an fē yan, dutigi kōnō ye cē de ye hali n'o y'a sōrō fen t'a bolo, fo ni tīnenikela don. Nka bi tile in na,

musow ka nōjaniya walima musukunya bē ka cē caman sen bo a ka dutigiya la. O ye filiba ye, min n'an ka laadaw te ben, min ni dijē sariyaw te ben, bawo o sariyaw y'a jira ko furuce ni furumuso ka damakēje du kunkankow la.

Sigikafō ye daamu ye du kōnō, an ka laadaw sigilen b'o de kan; fo an k'an hakili to o la, ka cē ni muso jogo don ka ben n'o ye kabini u fitinin.

Mahamadu Kōnta

nafasorōsiraw ka ca Afiriki Sahara woroduguyanfan fē; wa jamana caman fana nēsinnen bē sōrō yiriwali ma. Nka izini hake minnu bē jamanaw kan, olu joyorōba yelen tē. Kasōrō olu ka kan ka kē sinsinyōrōw ye baara sōrōla. BIT ka fō la, waatilako don; n'o bē, jamana caman b'a la k'u fanga digi iziniko kan, baarantanya kēlēli la. Nka fēn min ye baarako ye, Afiriki Sahara woroduguyanfan mōgo caman bolo bē baara la ka temē Afiriki farajela mōgōw kan. Kēmesarada la mōgō 68 bolo bē dō la Afiriki Sahara woroduguyanfan fē. Afiriki farajela ta ye mōgō 45 ye kēmesarada la. Nēfōcogo min b'o la, faantannin kulekule de sōrō ka di bololaminebaara la ka temē n-ka -fisa dōonin mōgōkan. Faantan ka jete la, mōgō b'a sinsin kalaje la sanni k'a se bōdo. O de ka ca cē kunda; n'o tē musow ni denmisēnw bē mēen nēnawolomani na baarako la. Sēne fana bē ba la Afiriki Sahara woroduguyanfan fē. O ye nafasorōsira dō ye.

BIT bē sēne nafa fō k'a sankorōta kōsēbē; sabula Afiriki Sahara woroduguyanfan fē, mōgō miliyon 132 b'a kē. Baarakela kuuru tilalen saba ye, o bē ben o tilayōrō fila hake ma.

Sēne bē mōgō caman bolo don baara la, ka izini ka fē bayelēmataw caya. Ecopi yēre bē baganmara kē kōsēbē, ka bagawolow feere jamana wērēw ma. Wolo ye Ecopi nafasorōfēnw na filanan ye. Wolobaarala caman bē bō u nu ma dijē kōnō. jamana minnu bē yen ni hadamadenw bolomagenyōrōw man ca balokogeleya waati, mōgō caman b'o geleya latēmē n'u ka bagan maralenw feerewari ye.

O n'a ta bēs, mōgō caman bē ka dugukolo nafabobaaraw bila boloko la. Dijē waribonba fana ka kolbsili bolila o kuma in kan san 2007 kōnōna na. An bē don min na, BIT y'a jira ko mōgōw ka kan k'u mēru don dugukolo nafabobaaraw la; a sōrō ka telin, a bē nogoya don baarantanya kēlēli la.

Andere Linanii
Dokala Yusufu Jara

Misirajamana ye Kani 2008 kupu ta

Karidon, feburuyekalo tile 10, Misirajamana ye kani 2008 kupu ta ka bɔ Kameruni ne kan. O kera kani 2008 ntolatanba kuncelen ye Gana jamana kan. Nin kerra a siŋe 6nan ye Misirajamana, n'an ko a ma Eziputi ka kupudafiriki : san 1957, 1959, , 1986, 1998, 2006 ani 2008. Ntolatan in kera 1 ni 0 ye Eziputi kanu na. Ntolatan sanga 90 kono, Eziputi y'a da to Kameruni na sira bee lajelen kan : kolokeneya, boli, panni, kurukaseri, bipini ani koli ni ntolata di-dili nɔgon ma. Kameruni ntolatanna mintun b'a cogola a nema, o dan tun ye u ka jɔkɔlsila ye, n'o ye Idirisu Kameni ye, kasorɔ Eziputi ntolatanna mɔgo 11 bee y'a joyɔrɔ fa. N'i y'a ye bi donta hake ma se ka caya, o bɔra Kamerunikaw ka feere tigelen na, k'u kankan u ka joda la kelekele. Nka nɔrɔkɔtɔkokelendɔrɔn, Misirakaw ye bi don, o kera sanga 77nan na. Mohamedi Zidani ye ntola bɔsi Kameruni kapiteni na, n'o ye Oroberi Songiyekada a kano faratira kojugu. Zidani y'o ntola jɔni ka bila Mohamedi Abu Tirika natola ne, a kelen ni goli kelen; a y'a fili jo kono. Eziputi 1 Kameruni 0.

Kameruni ye pi ni pa ke, a ma se ka bisɔrɔ. Nin kera laadalatilenye, bawo, ntolatanba in kufolowla, Eziputitun ye Kameruni gosi ka teme 4 ni 2. Ala kotiŋe, Misirajamana ye koba lamaga a nema Gana ntolatanba in na : u ye ntolatank 6 ke, ka sebaaya sɔrɔ 5 kono, ka filaninbin 1 ke, ka bi 15 don, bi 5 donna a la. Taare taare .

Kani 2008 ntolatanw kuncera

K'a ta zanwuyekalo tile 20 na, ka se feburuyekalo tile 10 ma, Afiriki nana 16 ye nɔgon sɔrɔ Kani 2008 ntolatanlabanw na Gana jamana kan. Ntolatan 32 kera tile 20 kono. Bi 99 donna; o nɔgon ma deli ka don fɔlo kabini kaniko daminena. Gana kani 2008 ntolatanw kecogo nena fana ka teme kani temenue bee kan.

Ntolatanna hake min nangira ka kariton bilenman jira u la, o kera saba

Nin kera a siŋe 6nan ye Misirajamana, n'an ko a ma Eziputi ka kupudafiriki ta

dɔrɔn ye : Jila, Fendunu, ani Gana kapiteni.

Kariton nere mugujirata hake bennna 100 ma. Jamana nin ye bi caman don, o kera Kodiware : bi 16. Bibere ma don jamana minnu kun olu kera Nizeriya ani Mali ye: bi 3 dɔrɔn.

Jamana kelen min ye bee ne fa ntolatan nɛdɔn na, o kera Misirajamana ye, n'o ye Eziputi ye. Jamana damado be yen i n'a fo Angola, Gana ani Afirikidisidi, olu ntolatansen ye mɔgɔw diya kosebe, o kofe, u ka ntolatannaw ma kɔrɔ, denmisew don. O b'a jira ko san damado ninan kɔ, olu be kɔgɔ ka ke nanawye. Nizeriya fana denmisew tun ka ca, nka olu ma mɔgɔw ne fa ten.

Kammeruni ye mɔgɔw kabakoya kosebe ka da a kan u ka ntolatanna caman kɔrɔlendɔn, nka o n'a ta bee, u sera nɛfɛ. Jamana min ta kera jigitigé dan ye, o kera Kodiware ye. Kodiware ntolatannaw ye denmisew ye, wa u bee be se ntolatan na a nema, fo n'a bɔra u ka jɔkɔlsibagaw la. Garijgetiŋe y'u sɔrɔ, nka u dara u yerɛ la fana kojugu.

Malibolijona, odigira anna, ka da

wulikajɔ barika bonya kan. N'o te, n'a fo rɔrɔ an ka tijɛ fo, Mali tun gɔn ka fegen. Mali cemance de tun ye lakika yere ye : Sedubilen, Jila ani Momo Sisoko. N'o te, nɛfela tun man ni kuma te kofela ma. N'i ye degelikaramɔgɔ ka jatemine fuw fara o kan, i b'a don k'an tun te se ka taa yɔrɔ jan. Ko saba be yen, farikolojenaje nɛmɔgɔw, jamana nɛmɔgɔw ani Maliden bee lajelen ka kan k'a hakili to o la, k'olu waleya walasa Mali be se ka kunnawolo sɔrɔ don dɔ farikolojenajew la. Olu ye jumɛnw ye ?

- Ka farikolojenaje kalansow jo jamana marabolo bee kono ;

- Ka farikolojenaje degelikaramɔgɔw kalanyɔrɔw jo;

- Ka feerew tige nafolo caman ka don sokonɔfarikolojenajekelaw ladonni dafe.

Nka sanni o ka ke fo farikolojenaje federasow ni farikolojenaje minisoriso ka ben, ka don da kelen fe, ka bɔ da kelen fe. Jamanadenw ka deme kɔni tɛna kɔtigé.

Solomani Bobo Tunkara
Jibirilu Kaba Jakite
Mahamaddudu Konta

Gana 2008 ntolatankene naani

Farikolojenajekene togodalen

Ohene Jan na :

Ohene Jan be Akara.

Farikolojenajekene in tun be wele ko «Akara Sipori sitejemu»; nk'a san 4 ye ninan ye, a togo yelemana ka ke Akara Ohene Jan ye. Kani ntolatan labanw keko folo Gana jamana na, ni Gana labanna k'o kupu in ta san 1963, o kolabeni jekulu nemogoba tun ye, Ohene Jan ye; farikolojenajekene togo yelema ka da ale de la.

U ye yoro in lakuraya Kani 2008 ntolatan labanw kama. Mogo 45.000 sigiyoro b'a kono. Gana ntolatanton min be wele Akara Heriti Ofu Oku, o ka ntolatanyoro don. Gana ntolatankene la, Akara Heriti ofu oku ni Kumasi Asanti

Ntolatanw jaabiw

Gana-Gine : 2 - 1

Maroku-Namibi : 5 - 1

Nizeriya-Kodiwari : 0 - 1

Benen - Mali : 0 - 1

Eziputi - Kameruni : 4 - 2

Zanbi - Sudan : 3 - 0

Tinizi - Senegali : 2 - 2

Afrikidisidi - Angola : 1 - 1

Gine - Maroku : 3 - 2

Gana - Namini : 1 - 0

Kodiwari - Benen : 4 - 1

Nizeriya - Mali : 0 - 0

Kameruni - Zanbi : 5 - 1

Eziputi - Sudan : 3 - 0

Angola - Senegali : 3 - 1

Tinizi - Afrikidisidi : 3 - 1

Gana - Maroku : 2 - 0

Gine - Namibi : 1 - 1

Kodiwari - Mali : 3 - 0

Nizeriya - Benen : 2 - 0

Kameruni - Sudan : 3 - 0

Eziputi - Zanbi : 1 - 1

Senegali - Afrikidisidi : 1 - 1

Tinizi - Angola : 0 - 0

Gana - Nizeriya : 2 - 1

Kodiwari - Gine : 5 - 0

Eziputi - Angola : 2 - 1

Kameruni - Tinizi : 3 - 2 (qdncCm)

Eziputi - Kodiwari : 4 - 1

Kameruni - Gana : 1 - 0

Gana - Kodiwari : 4 - 2

Eziputi - Kameruni : 1 - 0.

Kotoko de togo bolen be kosebe.

Farikolojenajekene togodalen Baba Yara la :

San 1970 ni 1980 furancew la, Gana ntolatannaba min tun togo bolen be kosebe n'o ye Baba Yara ye, farikolojenajekene in togo dalen b'ale de la. O waatiw la Ganakaw ka Bilaki Sitari tun ye ganaminenjana ye Afiriki kono. Kani san 1978 ani san 1982 b'o seere b'. Baba Yara togolafarikolojenajekene be Kumasi, Gana duguba filanan na. A ni Akara ce ye kilometere 250 ye kejekayanfan fe.

Farikolojenajekene in fana lakuruyara Kani 2008 ntolatan labanw kama. Mogo 45.000 sigiyoro b'a kono. Farikolojenajekene Asanti Kotoko ka yoro don. Kumasi Asanti Kotoko ye ton farinbaw do ye Afiriki kono. A ye naanaw ka kupu ta san 1970 ani san 1983.

Farikolojenajekene togodalen

Sekondi Esipongu :

Farikolojenajekene kura min don, a jora kani 2008 ntolatan labanw

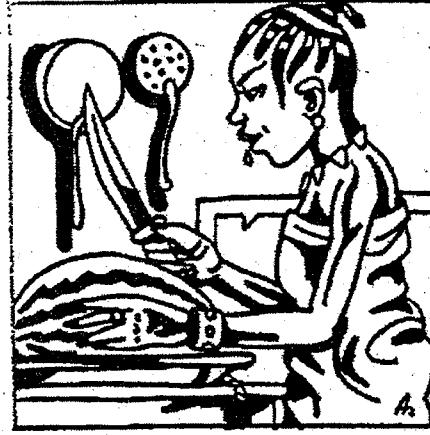
keyoroko la. A jolen be dugu min na o de ye Sekondi ye. Sekondi ni Takoradi ye dugu fila ye, minnu bonyara ka don nogn na, fo ka ke duguba kelen ye Akara tilebinyanfan fe. Mogo 40.000 sigiyoro be farikolojenajekene in kono. A jora ni siniwajamana ka deme ye. Mogo minnu be yaala k'u ne daamu da ngnen gry. olu taayoroba do ye Sekondi - Takoradi bada ye. Batondankanba fana be yen. Kani 2008 ntolatan labanw mana kunce, farikolojenajekene in be late me Hasakasi ma; ale ye Sekondi ntolatantou togo gye.

Tamale Farikolojenajekene :

O farikolojenajekene in fana jora kani 2008 ntolatan labanw kama ni Siniwajamana ka deme ye. Waati nataw la, a be late me Ereyali Initeyidi ma. O ye Tamale ntolatantou togo ye. Mogo 35.000 min b'o dugu in kono, o fanba ye silamew ye. A be Akara ni kejekene ce; nk'u ce ka jan kosebe. A be se lere 11 boli ma mobili la.

Tulon

Nin ja fila dilanbaga y'a dabo a kama ka fili 10 k'u la. A y'olu nini

9 - Dajji muso davwo lo la. 10 - Juru min kun jijinuen be kinin fe.

woma ja. 6 - Ue kinin fe. 7 - ja min be muso k'd la. 8 - Tulukala kun.

kinin fe. 4 - Bolabinin min be fen kan muso disiyantin fe. 5 - Lusi

1 - ja min be muru kan. 2 - Bololangege. 3 - Jugu min be tegue kan

jaabi

Afiri ntolatanba(kani) ŋanayaw

Kani kupu tali : Eziputi siŋe 6
 Ka se fo finali la : Gana siŋe 8
 Ka ye Kani ntolatan labanw kene
 kan : Eziputi siŋe 21
 Ka ye Kani ntolatan labanw kene
 kan ka da nōgon kan : Eziputi siŋe
 13
 Ntolatan kelen hake: Eziputi 84
 Sebaayasoro hake: Eziputi siŋe 45
 Bi hake donnen : Eziputi siŋe 139
 Ntolatanna min ye Kani ntolatan
 labanw ke ka caya : Kameruni Ireg
 berisongu ani Kōdiwari Alen
 Guwamene ni Eziputi Hosamu
 Hasani; olu ye jokolosilaw ye . U bce
 ye siŋe 7 ke.
 Ntolatanna min bce bce ne Kani
 ntolatan labanw bi hake donnen na :
 Mulanba Njai ka bo Kongo
 Kinisasa, bi 9.
 Ntolatan kelen senfe bi hake
 donnen : Kōdiwari Loran Poku, bi 5.
 Bi min donni sēbekōro teliyara :
 Eziputi Ayimani Mansuru ntolatan
 daminēn segondi 29nan.
 Ntolatanna denmisennin : Gabon
 Siwa Sitari Nzigu san 16.
 Sebaayaba sōrōli : Kōdiwari - Ecopi :
 6 ni 1
 Kani ntolatan min bi donnen
 sēbekōro cayara : Eziputi - Nizeriya :
 6 - 3
 Sebaaya sōrōli k'i to ntolatan na ani
 degelikaramogoya la : Eziputi
 Mahamudu Eli Gohari.
 Degelikaramogō min ye Kani kupu
 caman lase a ka jamana ma : Gana
 Sarili Giyamifi, kupu 3.
 Jalatigebaa min senna cayara
 kaniw kene kan : Eritere Tēsifayi
 Gebereyesu.
 Bidonnaba kani damine ni bi ce:
 Kameruni Samuyeli Etofisi : bi 16.

Kupudarifikasi tabagaw

Sudan san 1957, Eziputi - Ecopi : 4 ni 0
 Eziputi san 1959, Eziputi - Sudan : 2 ni 1
 Ecopi san 1962, Ecopi - Eziputi : 4 ni 2 (moɔnɔbo kofe)
 Gana san 1963, Gana - Sudan : 3 ni 0
 Tinizi san 1965, Gana - Tinizi : 3 ni 2 (moɔnɔbo kofe)
 Ecopi san 1968, Zayiri - Gana : 1 ni 0
 Sudan san 1970, Sudan - Gana : 1 ni 0
 Kameruni san 1972, Kongo Baraza - Mali : 3 ni 2
 Eziputi san 1974, Zayiri - Zanbi : 3 ni 2 (moɔnɔbo kofe)
 Ecopi san 1976, Marōku - Gine : 1 ni 1
 Gana san 1978, Gana - Uganda : 2 ni 0
 Nizeriya san 1980, Nizeriya ni Alizeri : 3 ni 0
 Libi san 1982, Gana - Libi : 1 ni 1 (6 ni 5 penalititanw kofe)
 Kōdiwari san 1984, Kameruni - Nizeriya : 3 ni 1
 Eziputi san 1986, Eziputi - Kameruni : 0 ni 0 (5 ni 4 penalititanw kofe)
 Marōku san 1988, Kameruni - Nizeriya 1 ni 0
 Alizeri san 1990, Alizeri - Nizeriya : 1 ni 0
 Senegali san 1992, Kōdiwari - Gana : 0 ni 0 (11 ni 10 penalititanw kofe)
 Tinizi san 1994, Nizeriya - Zanbi : 2 ni 1
 Afirikidisidi san 1998, Afirikidisidi - Tinizi : 2 ni 0
 Burukina san 1998, Eziputi - Afirikidisidi : 2 ni 0
 Nizeriya - Gana san 2000, Kameruni - Nizeriya : 2 ni 2 (4 ni 3 penalitiw kofe)
 Mali san 2002, Kameruni - Senegali : 0 ni 0 (4 ni 3 penalititanw kofe)
 Tinizi san 2004, Tinizi - Marōku : 2 ni 1
 Eziputi san 2006, Eziputi - Kōdiwari : 0 ni 0 (4 ni 3 penalititanw kofe)
 Gana san 2008, Eziputi - Kameruni : 1 ni 0.

Maliden bce sira dusukasi la zanwuyekalo tile 29 don

Kani 2008 ntolatanw ma ke sahaba ye
 malidenw bolo; sabula, malidenw ma
 kunnawolo sōrō Gana 2008 na. Mali ye
 sebaaya kelen ke ani filaninbin kelen.
 Mun de nana Malidenw tōrō ? O ye
 Mali ni kōdiwari ka ntolatan ye.
 Sabula malidenw tun siranna min ne a
 kera o ye. Kōdiwari ye Mali gosi 3 ni fu.
 N'i y'a laje, maliden bce sira dusukasi la
 zanwuyekalo tile 29 san 2008 ka da a
 kan Mali tun ma deli ka bo nin yorōla. An
 ka jamanadenw k'a laje. An ka nin ke ko
 bannen ye. Baara to tora min ye sisan
 o ye jilaja ye, ka baara ke walasa an be
 se kani 2010 kene kan. Mali gosili bora
 yorō minnu na, o ye Mali cemance de ye
 ani kofela; olu fanga tun ka dōgō dōnnin.
 Filanan degelikaramogō ye yelema min
 ke, o de ye Mali gosili to juguya. Mali ye
 ntolatan min ke Nizeriya fe, n'a tun y'o
 nōgonna ke Kōdiwari fe an tun te gosi.
 An be dugawu ke Ala k'an garijēgē don
 kani 2010 na, sabu Mali be kulu min na

nebilā ntolatanw na, olu bce ye ŋanaw
 ye : Kongo Baraza, Sudan ani Cadi. An
 k'a laje ka labenw sabati sanni o ce.

Isa Jalo, animateri don Kōdugu,
 Dubabugu komini na Kati mara la

«AMAP» kuntigi
 Solomani Darabo
 -Mali kanw kunnafonisēbenw
 baarada kuntigi
 Nanze Samaké

Kibaru
 BP. 24 Telefoni: 221-21-04
 Kibaru Bugufiyē Bosola
 Bamako - Mali
 Sēbennijekulu
 Mahamadu Konta, Dōkala
 Yusufu Jara
 Labugunyoro - Kibaru gafedilan
 baarada
 Bolen hake 16 000